Dosarul Nr. 2-397/25; PIGD: 2-24096430-24-2-28032025-1

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

Dispozitivul pronunţat public la 26 iunie 2025, oraşul Criuleni
Hotărârea integrală întocmită la 3 septembrie 2025

Judecătoria Criuleni (sediul central)
Instanţa de judecată compusă din:
Preşedintele de şedinţă, judecătorul: Romina Ţurcan
Grefierul: Anton Platon

examinând în şedinţă de judecată publică cauza civilă în baza cererii de chemare în judecată înaintată de Daniliuc Nicolae împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău (Centru) şi Judecătoriei Chişinău, cu privire la repararea prejudiciului material şi moral cauzat prin infracţiune, precum şi compensarea cheltuielilor de asistenţă juridică,-

A C O N S T A T A T :

1. *Pretenţiile părţii reclamante:*

Daniliuc Nicolae, a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău (Centru) şi Judecătoriei Chişinău, având ca obiect repararea prejudiciului material şi moral cauzat prin infracţiune, precum şi compensarea cheltuielilor de asistenţă juridică.

În motivarea acţiunii, reclamantul a indicat că, la data de 13 iunie 2023, a adresat Procurorului General al Republicii Moldova o plângere penală prin care a solicitat iniţierea urmăririi penale împotriva judecătorului Iurie Potîngă de la Judecătoria Chişinău (sediul Centru), în temeiul articolului 339 din Codul penal, referitor la uzurparea puterii judecătoreşti cu urmări grave.

În conformitate cu prevederile articolelor 19, 254 şi 274 din Codul de procedură penală, Procurorul General şi procurorii subordonaţi aveau obligaţia de a examina cazul complet şi obiectiv şi de a dispune, printr-o ordonanţă, fie începerea urmăririi penale, fie refuzul de a începe această procedură, în baza probelor acumulate.

Cu toate acestea, la 19 iunie 2023, a primit o scrisoare din partea Procuraturii Republicii Moldova, semnată de Victoria Boldesco, care a refuzat să înceapă urmărirea penală, demonstrând o neconformare flagrantă cu normele procedurale. A contestat această decizie abuzivă şi ilegală la 23 iunie 2023, adresându-se din nou Procurorului General al Republicii Moldova în baza articolelor 299^1 şi 299^2 din Codul de procedură penală. La 3 iulie 2023, a primit o nouă scrisoare, semnată de Oleg Gavriliţă, care a repetat refuzul anterior şi a demonstrat din nou nerespectarea normelor de procedură penală.

La 11 iulie 2023, a contestat acţiunile ilegale ale Procurorului General şi ale procurorilor săi la Judecătoria Chişinău (sediul Ciocana), conform articolului 313 din Codul de procedură penală. În conformitate cu acest articol, a solicitat instanţei să examineze acţiunile ilegale ale organului de urmărire penală. Cu toate acestea, prin încheierea din 29 noiembrie 2023, Judecătoria Chişinău (sediul Ciocana) a respins plângerea sa, considerând-o neîntemeiată şi declarând încheierea irevocabilă. Instanţa a considerat că acţiunile procurorilor au fost efectuate conform normelor procedurale şi a respins argumentele privind încălcarea termenelor legale şi a drepturilor fundamentale.

În acest context, consideră că această încheiere a instanţei este în contradicţie cu normele internaţionale privind drepturile omului, aşa cum sunt stipulate în Articolul 13 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului şi Protocolul nr. 7 la aceeaşi convenţie. Aceste norme garantează dreptul la un recurs efectiv şi dreptul la două grade de jurisdicţie în materie penală. În plus, consideră că încheierea Judecătoriei este în contradicţie cu dispoziţiile articolului 6 paragraful 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, care impune un proces echitabil şi o examinare atentă a tuturor cererilor şi probelor.

De asemenea, a indicat că a solicitat organului de urmărire penală să răspundă la întrebările privind acţiunile lui Iurie Potîngă, în contextul încălcării Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 39 din 8 iunie 2019 şi a prevederilor Constituţiei Republicii Moldova. Totodată, a subliniat că scrisorile primite de la Victoria Boldesco şi Oleg Gavriliţă nu respectă cerinţele de transparenţă şi motivare stabilite de jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului.

Mai menţionează că Preşedintele Republicii Moldova, ca garant al Constituţiei şi al drepturilor cetăţenilor Republicii Moldova, avea responsabilitatea să se asigure că numirile în funcţii de judecători şi procurori sunt efectuate cu maximă atenţie şi conformitate cu standardele legale şi etice. Când a numit prin Decret pe Iurie Potîngă şi Serghei Papuha în funcţii de judecători, precum şi pe Procurorul General al Republicii Moldova, Preşedintele trebuia să aibă în vedere impactul acestor decizii asupra cetăţenilor Republicii Moldova.

De asemenea, Procurorul General al Republicii Moldova, împreună cu Consiliul Superior al Procurorilor, avea obligaţia să evalueze cu rigurozitate integritatea şi competenţa procurorilor, inclusiv a Victoriei Boldesco şi a lui Oleg Gavriliţă, înainte de promovarea şi numirea lor în funcţie. Deciziile lor trebuiau să reflecte respectul pentru drepturile fundamentale ale cetăţenilor şi conformitatea cu normele legale aplicabile.

În concluzie, consideră că au fost încălcate drepturile sale fundamentale şi că instanţa nu a respectat normele internaţionale şi naţionale privind procesul echitabil şi protecţia drepturilor omului, solicitând astfel încasarea în mod solidar de la Preşedintele Republicii Moldova, Procuratura Republicii Moldova, Curtea de Apel Chişinău şi Judecătoria Chişinău a sumei de 50 000,00 EUR cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracţiune şi a sumei de 20 000,00 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistenţa juridică.

Reclamantul, din motive necunoscute, nu s-a prezentat în şedinţa de judecată, deşi a fost citat legal cu aviz de recepţie (f.d.170).

2. *Obiecţiile părţii pârâte:*

La 20 mai 2025, Judecătoria Chişinău, a depus o *referinţă pe cauza dată,* în care a indicat că, acţiunea formulată de Daniliuc Nicolae o consideră ca fiind neîntemeiată şi care urmează a fi respinsă din următoarele motive.

Astfel, menţionează că în conformitate cu art. 19 alin. (1) Cod civil în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condiţiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciu cauzat prin acţiuni ilicite comise în procesele penale şi contravenţionale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanţele judecătoreşti.

Mai menţionează că, conform art. 5 alin. (1) al Legii nr. 1545/1998, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material şi moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanţa de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiţiei.

Astfel, se deduce că cererea de chemare în judecată înaintată de Daniliuc Nicolae cu privire la repararea prejudiciului material şi moral, cauzat prin infracţiune şi compensarea cheltuielilor de asistenţă juridică, a fost înaintată împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău şi Judecătoriei Chişinău, contrar normelor legale în vigoare sau pornind de la prevederile Legii nr. 1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiuni ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, pârât în astfel de acţiuni urmează a fi ministerul Justiţiei.

Reieşind din cele menţionate mai sus, consideră că pretenţiile reclamantului faţă de Judecătoria Chişinău nu pot fi admise şi urmează a fi respinse din motiv că acţiunea a fost înaintată împotriva pârâtului necorespunzător.

La 03 iunie 2025, secretarul general adjunct al Preşedinţiei Republicii Moldova, Lilia Tonu a depus o *referinţă pe cauza dată,* în care a indicat că, analizând cererea de chemare în judecată prin prisma cadrului legal aplicabil speţei litigiului, consideră pretenţiile invocate în cererea de chemare în judecată neîntemeiate şi urmează a fi respinse din următoarele motive. A priori, atestă ambiguitatea cererii de chemare în judecată, or, nu există nici o corelare logică între circumstanţele de fapt şi de drept şi pretenţiile reclamantului. În acest sens, menţionează că potrivit Codului de procedură penală, poate cere repararea prejudiciului material şi moral cauzat printr-o infracţiune orice persoană căreia, prin infracţiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale.

Prin urmare, cadrul normativ condiţionează repararea prejudiciului material şi moral doar persoanei în privinţa căreia există suficiente temeiuri de a considera că în urma infracţiunii i-a fost cauzat un prejudiciu material sau moral, şi care a depus la organul de urmărire penală sau la instanţa de judecată o cerere de chemare în judecată a bănuitului, învinuitului, inculpatului sau a persoanelor care poartă răspundere patrimonială pentru faptele acestuia.

Deci, rezultă că, pentru angajarea răspunderii civile delictuale se cer întrunite cumulativ câteva condiţii şi anume: 1) existenţa unui prejudiciu; 2) existenţa unei fapte ilicite. 3) existenţa unui raport de cauzalitate între fapta ilicită şi prejudiciu. 4) existenţa vinovăţiei celui ce a cauzat prejudiciul, constând în intenţia, neglijenţa sau imprudenţa cu care a acţionat.

La caz, din conţinutul cererii de chemare se deduce că, pretenţiile reclamantului de a încasa prejudiciul material şi moral rezultă din activitatea organelor procuraturii şi instanţelor de judecată. Corespunzător, unicul temei a reclamantului de a formula cererea de chemare în instanţa de judecată, în vederea reparării prejudiciului material şi moral, constituie doar actele procesuale emise de către organele procuraturii şi instanţele de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 15 al Codului Civil, apărarea drepturilor civile pe cale administrativă se face doar în cazurile prevăzute de lege.

Conform dispoziţiilor art. 16 alin. (1) şi alin. (2) lit. g) din acelaşi Cod, apărarea dreptului civil se face în condiţiile legii, prin repararea prejudiciului patrimonial dacă sunt întrunite condiţiile stabilite de lege şi, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Totodată, potrivit prevederilor art. 2007 din Codul civil – prejudiciul cauzat persoanei prin acţiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăţia persoanei responsabile, în următoarele cazuri: a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea; b) aplicare ilegală, în calitate de sancţiune contravenţională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunităţii; c) acţiuni sau inacţiuni care au dus, după caz, la: - constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; - pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului. Mecanismul de reparare a prejudiciilor cauzate prin acţiunile ilicite de alte organe de drept, instanţa de judecată, procuratură şi organul de urmărire penală este reglementat de Legea nr. 1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti.

Astfel, potrivit art. 1 din Legea nr. 1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, “prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condiţiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite comise în procesele penale şi contravenţionale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanţele judecătoreşti”.

De asemenea, potrivit art. 3 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 1545/1998, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţară, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; c) efectuării ilegale, în cazul

urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravenţional, reţinerii contravenţionale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenţionale de către instanţa de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

Menţionează în referinţă că, prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti. În coroborare cu normale enunţate mai sus, aceştia conchid că, în speţă, cererea de chemare în judecată depusă de reclamant, privind repararea prejudiciului material şi moral cauzat prin infracţiune, a fost înaintată către Preşedintele Republicii Moldova, Procuratura Republicii Moldova, Curtea de Apel Centru şi Judecătoria Chişinău contrar normelor legale în vigoare. Or, normele legale citate mai sus acordă persoanei dreptul de a pretinde la repararea prejudiciului material şi moral cauzat doar în cazul în care în privinţa acesteia a fost aplicată o ilegalitate, pe când, în speţă, reclamantul doar reclamă că cererea lui nu a fost soluţionată conform aşteptărilor sale şi nu i-a fost oferit un răspuns râvnit, fapt ce nu poate fi calificat drept temei de plată a despăgubirilor.

În circumstanţele relatate mai sus, solicită respingerea ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depusă de Nicolae Daniliuc împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Centru şi Judecătoriei Chişinău.

Reprezentanţii Preşedinţiei Republicii Moldova şi a Judecătoriei Chişinău, la şedinţa de judecată nu s-au prezentat prin referinţele depuse au solicitat examinarea cauzei în lipsă.

Reprezentanţii Curţii de Apel Chişinău şi a Procuraturii Generale a Republicii Moldova, în şedinţa de judecată nu s-au prezentat, procedura de citare legală fiind respectată (f.d.169, 172-175).

3. <u>Aprecierea instanţei de judecată:</u>

Studiind cererea de chemare în judecată, examinând probele administrate întru dovedirea celor invocate şi raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speţa, instanţa de judecată ajunge la concluzia că cererea de chemare în judecată este neîntemeiată şi urmează a fi respinsă integral din considerentele ce succed.

Tratatul internaţional cu privire la drepturile omului la care Republica Moldova este parte componentă a Constituţiei Republicii Moldova. În temeiul art. 6 al Convenţiei judecătorii naţionali sunt obligaţi să-şi motiveze deciziile în măsura în care acest lucru ar permite exercitarea efectivă a dreptului la justiţie, nu i-ar lăsa pe părţi într-o stare de incertitudine şi nu se va crea impresia că ei nu au fost auziţi (*Hirvisaari v. Finland*, hot. 27 septembrie 2001, § 31; *García Ruiz v. Spain* hot. 21 ianuarie 1999, § 26; the *Helle v. Finland* hot. 19 decembrie 1997, §§ 59 şi 60). CtEDO a mai notat în cauza *Ruiz Torija v. Spain*, (hot. 9 decembrie 1994) că eşuarea instanţelor judecătoreşti de a se expune asupra unei obiecţii esenţiale invocate de o parte în proces este contrară art. 6 al Convenţiei.

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a îşi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform art. 15 Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Modul de soluţionare a litigiului dintre părţi până la adresare în instanţă de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract. Apărarea drepturilor civile pe cale administrativă se face doar în cazurile prevăzute de lege. Hotărârea emisă pe cale administrativă poate fi atacată în instanţă de judecată. Referinţele din prezentul cod la un judecător sau la o instanţă de judecată sânt referinţe şi la alte organe de jurisdicţie competente în condiţiile legii, iar referinţele la dispoziţiile legale de procedură civilă sânt referinţe şi la regulile de procedură ale respectivelor organe de jurisdicţie competente.

Potrivit art.27 alin.(1) din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanţilor la proces, în primul rând a părţilor, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecăţii, precum şi de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea şi mijloacele procedurale de apărare.

În acord cu art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probe în cauze civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanţelor ce justifică pretenţiile şi obiecţiile părţilor, precum şi altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a cauzei.

În conformitate cu prevederile art.118 alin.(1) şi (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sânt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Corespunzător art.121 din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.

Potrivit art.130 alin.(1)–(3) din Codul de procedură civilă, statuează că, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.

Conform prevederilor art.131 alin.(1) din Codul de procedură civilă, explicaţiile date de părţi şi intervenienţi asupra circumstanţelor care le sânt cunoscute şi care au importanţă în proces urmează a fi verificate şi evaluate deopotrivă cu celelalte probe. Explicaţiile pot fi date oral sau în scris. Dacă partea audiată are mai mulţi coparticipanţi procesuali, instanţa, în funcţie

de circumstanţele cauzei, determină necesitatea interogării tuturor coparticipanţilor sau numai a unora din ei.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţa pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În şedinţa de judecată s-a constatat că, la data de 13 iunie 2023, Daniliuc Nicolae, în calitate de avocat, a înaintat o plângere către Procurorul General al Republicii Moldova, prin care a solicitat începerea urmăririi penale împotriva lui Iurie Potîngă, judecător la Judecătoria Chişinău, sediul Centru, pentru săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 339 Cod penal – uzurparea puterii judecătoreşti, soldată cu urmări grave (f.d.152-154).

La data de 19 iunie 2023, către Daniliuc Nicolae a fost remis răspunsul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, semnat de Victoria Boldesco, procuror în Secţia Proceduri non-penale şi Implementare CEDO, prin care petiţionarului i s-a comunicat că cerinţele formulate în plângere nu pot fi satisfăcute (f.d.155).

Ulterior, la data de 23 iunie 2023, Daniliuc Nicolae, a înaintat o plângere către Procurorul General al Republicii Moldova, prin care a solicitat aplicarea prevederilor art. 19, art. 254 şi art. 274 CPP şi examinarea plângerii din 13 iunie 2023, cerând ca cazul să fie cercetat complet, obiectiv şi sub toate aspectele, pentru aflarea adevărului, cu emiterea unei ordonanţe motivate în această cauză (f.d.156-158).

La data de 3 iulie 2023, către Daniliuc Nicolae a fost remis răspunsul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, semnat de Oleg Gavriliţă, procuror-şef interimar al Secţiei Proceduri non-penale şi Implementare CEDO, prin care petiţionarului i s-a comunicat că răspunsul procurorului Victoria Boldesco este legal, neexistând la moment temeiuri pentru o reacţie suplimentară din partea procurorului (f.d.159).

Ca urmare, la data de 11 iulie 2023, Daniliuc Nicolae, a depus la Judecătoria Chişinău, sediul Ciocana, plângere împotriva refuzului de a dispune începerea urmăririi penale (f.d.160-162).

Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana, din 29 noiembrie 2023, plângerea depusă de Daniliuc Nicolae a fost respinsă, încheierea fiind irevocabilă (f.d.163-166).

Conform art. 9 alin. (1) Cod civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sânt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile.

Potrivit art. 15 alin. (1) – (3) Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Modul de soluţionare a litigiului dintre părţi până la adresare în instanţă de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract. Apărarea drepturilor civile pe cale administrativă se face doar în cazurile prevăzute de lege. Hotărârea emisă pe cale administrativă poate fi atacată în instanţă de judecată.

Prevederile art. 16 alin. (1) lit. g) şi alin. (2) Cod civil stabilesc că, apărarea dreptului civil se face, în condiţiile legii, prin repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de

lege, a celui nepatrimonial. Metodele de apărare prevăzute la alin. (1) pot fi invocate dacă sânt întrunite condiţiile stabilite de lege şi, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

În conformitate cu art. 19 alin. (1), (3) şi (5) Cod civil, în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferinţele fizice şi psihice, precum şi diminuarea calităţii vieţii. În cazul vătămării sănătăţii, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacităţi a corpului uman (prejudiciu biologic). Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situaţia în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.

În conformitate cu art. 240 alin. (3) Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant.

În speţă, instanţa de judecată reţine că, prin cererea de chemare în judecată reclamantul Daniliuc Nicolae a solicitat repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 Euro, cauzat prin infracţiune şi suma de 20 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistenţa juridică.

Prin înscrisurile anexate la cererea de chemare în judecată Daniliuc Nicolae invocă anumite încălcări săvârşite de organele procuraturii în cadrul documentării cazului sesizat de către el privind acţiunile ilicite ale magistratului Iurie Potîngă de la Judecătoria Chişinău (sediul Centru).

Cadrul legal care reglementează procedura de reparare a prejudiciului cauzat de erorile şi acţiunile ilicite ale procuraturii şi instanţelor de judecată este Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti.

Prin urmare, cauza urmează a fi examinată prin prisma prevederilor acestei legi.

În conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) al Legii nr. nr.1545-XII din 25 februarie 1998, noţiunea de acţiuni ilicite a fost definită ca, acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).

La fel, prevederile art.3 al aceleaşi legi, stabilesc că, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravenţional,

reţinerii contravenţionale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenţionale de către instanţa de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti.

În conformitate cu art. 6 al legii menţionate, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive şi irevocabile a sentinţei de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanţa judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravenţional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucţie, în condiţiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privinţa persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulităţii actelor sau acţiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigaţii. 64. Instanţa de judecată reţine că, conform art.2007 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acţiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăţia persoanei responsabile, în următoarele cazuri: a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea; b) aplicare ilegală, în calitate de sancţiune contravenţională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunităţii; c) acţiuni sau inacţiuni care au dus, după caz, la: – constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; – pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.

Conform art. 2036 alin. (1), (2) şi (3) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

În condiţiile expuse, reieşind din cumulul circumstanţelor stabilite şi raportate la Legea nr.1545-XII din 25 februarie 1998, solicitările invocate de către reclamantul Daniliuc Nicolae privind repararea prejudiciului moral cauzat prin infracţiune, nu cad sub incidenţa prevederilor Legii nr.1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti,

or angajarea răspunderii statului pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin aceste acţiuni survine doar în cazurile strict prevăzute de lege, iar situaţia expusă în cauză nu se încadrează în prevederile art.3 Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998.

Mai mult, instanţa de judecată a constatat că reclamantul a dispus de pârghii legale pentru a contesta şi a exprima dezacordul cu acţiunile Procuraturii Generale a Republicii Moldova, pe care le-a utilizat, contestând răspunsurile oferite în ordinea stabilită, prin formularea unei plângeri la judecătorul de instrucţie asupra acţiunilor/inacţiunilor procurorului, plângere care a fost respinsă, încheierea instanţei de judecată fiind irevocabilă.

Instanţa de judecată atestă faptul că reclamantul a epuizat toate mecanismele de revendicare a pretinselor drepturi încălcate.

Subsidiar se reţine că, potrivit art. 5 alin (1) al Legea nr.1545/1998, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material şi moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanţa de judecată pe această categorie de cauze este *Ministerul Justiţiei*.

Prin urmare, reclamantul a înaintat acţiunea privind repararea prejudiciului moral cauzat prin infracţiune împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău şi Judecătoriei Chişinău, însă reieşind din prevederile enunţate, precum şi din circumstanţele de fapt descrise şi temeiurile legale formulate de către reclamant în prezenta acţiune, instanţa de judecată nu dispune de abilitatea legală de a pune în sarcina pârâţilor Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău şi Judecătoriei Chişinău, a obligaţiei de a compensa pretinsele prejudicii suportate de reclamant, or, acţiunea reclamantului a fost înaintată împotriva unor pârâţi necorespunzători.

Referitor la invocarea, de către reclamant, a art. 2006 Cod civil ca temei al răspunderii civile a pârâţilor, instanţa de judecată notează că, potrivit acestei norme, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau prin nesoluţionarea, în termen legal, a unei cereri de către o autoritate publică sau o persoană cu funcţie de răspundere din cadrul acesteia se repară integral de către autoritatea publică. Persoana cu funcţie de răspundere răspunde solidar doar în caz de intenţie sau culpă gravă.

În contextul normei precitate, fapta ilicită poate fi: o *acţiune*, atunci când prejudiciul survine ca urmare a emiterii unui act administrativ ilegal, care ulterior a fost anulat de instanţa de judecată, sau o *inacţiune*, atunci când drepturile subiective ale persoanei sunt lezate prin refuzul nejustificat de a soluţiona o cerere.

Subsecvent, instanţa de judecată reţine că, potrivit art. 8 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul de a se adresa efectiv instanţelor judiciare competente împotriva actelor care încalcă drepturile fundamentale recunoscute acesteia prin constituţie sau prin lege.

În conformitate cu art. 14 din Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice din 16 decembrie 1966, toţi oamenii surit egali în faţa tribunalelor şi curţilor de justiţie. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil şi public de către un tribunal competent, independent şi imparţial, stabilit prin lege, care să decidă asupra

contestărilor privind drepturile şi obligaţiile sale cu caracter civil. Şedinţa de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfăşurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securităţii naţionale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieţii particulare ale părţilor în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanţelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiţiei; cu toate acestea, pronunţarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

Conform art. 1, art. 6, art. 13 şi art. 41 a Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, înaltele părţi contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicţia lor drepturile şi libertăţile definite în Titlul I al prezentei Convenţii. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunţată în mod public, dar accesul în sala de şedinţă poate fi interzis presei şi publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părţi a acestuia în interesul moralităţii, al ordinii publice ori al securităţii naţionale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecţia vieţii private a părţilor la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanţă atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiţiei. Orice persoană acuzată de o infracţiune este prezumată nevinovată până ce vinovăţia sa va fi legal stabilită. Orice acuzat are, în special, dreptul: a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înţelege şi în mod amănunţit, asupra naturii şi cauzei acuzaţiei aduse împotriva sa; b) să dispună de timpul şi de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; c) să se apere el însuşi sau să fie asistat de un apărător ales de el şi, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiţiei o cer; d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării şi să obţină citarea şi audierea martorilor apărării în aceleaşi condiţii ca şi martorii acuzării; e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înţelege sau nu vorbeşte limba folosită la audiere. Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta convenţie au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale. Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenţiei sau a Protocoalelor sale şi dacă dreptul intern al Înaltei Părţi Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecinţelor acestei încălcări, Curtea acordă părţii lezate, dacă este cazul, o reparaţie echitabilă.

Conform art. 1 din Constituţie, Republica Moldova este un stat suveran şi independent, unitar şi indivizibil. Forma de guvernământ a statului este republica. Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sânt garantate.

Potrivit art. 4 alin. (1) din Constituţie, dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Conform art. 7 din Constituţie, Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege şi niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică.

Corespunzător şi art. 8 din Constituţie prevede respectarea dreptului internaţional şi a tratatelor internaţionale.

Instanţa de judecată reţine că potrivit art. 20 din Constituţie, orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

Convenţia Europeană a drepturilor omului prevede la art. 6 dreptul persoanei la un proces echitabil. Însă acest drept acoperă un domeniu foarte larg şi include mai multe elemente ca accesul liber la justiţie în materie civilă şi penală; examinarea cauzei în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil; examinarea cauzei de către un tribunal independent, imparţial, stabilit prin lege; publicitatea pronunţării hotărârilor judecătoreşti; prezumţia nevinovăţiei; dreptul persoanei acuzate de a fi informată despre natura acuzaţiei sale, de a beneficia de înlesnirile necesare apărării, de a avea un apărător, de a fi asistat de un interpret, dreptul la contradictorialitatea procesului penal şi egalitatea armelor în cadrul acestuia, etc.

Curtea a arătat că pentru ca art. 6 § 1 să fie incident sub aspect civil, trebuie îndeplinite mai multe condiţii, şi anume: a) să existe o contestaţie cu privire la un drept ce poate fi revendicat şi pus în valoare pe calea unei acţiuni în justiţie în sistemul de drept intern; b) contestaţia să fie reală şi serioasă - ea poate să privească atât existenţa dreptului, cât şi întinderea sau modurile în care se exercită acesta; c) rezultatul procedurii să fie direct şi determinant cu privire la existenta dreptului.

Aplicarea primului alineat al art. 6 în materie civilă este guvernată de două principii generale – contestaţiile care au un obiect patrimonial vor avea caracter civil şi art. 6 nu va fi aplicabil atunci când autorităţile publice îşi exercită puterea discreţionară.

Potrivit prevederilor art. 19 alin. (3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală are obligaţia de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanţelor cauzei, de a evidenţia atât circumstanţele care dovedesc vinovăţia bănuitului, învinuitului, inculpatului, cât şi cele care îl dezvinovăţesc, precum şi circumstanţele care îi atenuează sau agravează răspunderea.

Precăutând şi analizând materialele dosarului, în corelaţie cu legislaţia în vigoare care guvernează raportul juridic litigios, instanţa constată că circumstanţele invocate în cererea de chemare în judecată nu se încadrează în condiţiile care ar genera dreptul la repararea prejudiciului moral şi, prin urmare, nu implică răspunderea statului pentru eventualul prejudiciu moral pretins.

Or, actul judecătoresc nu poate face obiectul răspunderii materiale sau morale, cu excepţia cazului în care vina este dovedită printr-o hotărâre judecătorească definitivă. În ceea ce priveşte pretinsa încălcare a drepturilor garantate de lege, aceasta se referă în mod exclusiv la fondul actelor judiciare, la motivarea soluţiei instanţei şi la aplicarea prevederilor legale pe care reclamantul considera că ar fi trebuit să le aplice raportului juridic. Totuşi, potrivit principiilor constituţionale, nimeni, în afara instanţelor judecătoreşti şi în afara procedurii de atac prevăzute de lege, nu are dreptul să se implice în examinarea cauzelor sau să se pronunţe asupra legalităţii şi temeiniciei hotărârilor emise.

În cauză, instanţa de judecată stabileşte cu certitudine că dezacordul reclamantului cu acţiunile întreprinse de organele de stat menţionate nu generează răspundere patrimonială şi, prin urmare, nu a fost constatată nicio încălcare a dreptului la examinarea plângerii sale.

Subsecvent, Daniliuc Nicolae nu poate pretinde repararea prejudiciului moral, întrucât, din analiza speţei, nu au fost identificate acţiuni de constrângere, vătămare sau alte fapte expres prevăzute de lege care să justifice o astfel de cerere. În aceste condiţii, motivele invocate nu pot constitui temei de despăgubire.

Mai mult, instanţa reţine că normele legale acordă persoanei dreptul de a pretinde repararea prejudiciului material şi moral doar în cazul în care împotriva sa a fost săvârşită o ilegalitate. În speţa de faţă, s-a constatat că plângerea lui Daniliuc Nicolae nu a fost soluţionată conform propriilor aşteptări, fapt ce nu poate fi calificat drept temei pentru plata despăgubirilor, inclusiv în raport cu prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Or, doar în temeiul acestei legi poate fi reparat prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor judecătoreşti.

Având în vedere normele legale menţionate anterior, instanţa de judecată constată că cererea de chemare în judecată depusă de Daniliuc Nicolae împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău şi Judecătoriei Chişinău, prin care se solicită încasarea prejudiciului moral cauzat prin presupusa săvârşire a unei infracţiuni, este neîntemeiată şi urmează a fi respinsă.

În conformitate cu art.96 alin.(1) şi alin.(2) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

În cazul în care partea care a câştigat procesul a beneficiat de asistenţă juridică calificată garantată de stat, plata cheltuielilor de acordare a asistenţei juridice calificate revine părţii care a pierdut procesul.

În conjunctura expusă, instanţa de judecată ţinând cont de faptul că cerinţa principală din cererea de chemare în judecată înaintată de către Daniliuc Nicolae cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin infracţiune, a fost respinsă, rezultă că va respinge şi cerinţa cu privire la compensarea cheltuielilor suportate pentru asistenţă juridică în sumă de 20 000 lei.

În conformitate cu prevederile art.118, 236, 238-241 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată,-

H O T Ă R Ă Ş T E :

Cererea de chemare în judecată înaintată de Daniliuc Nicolae împotriva Preşedintelui Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Curţii de Apel Chişinău (Centru) şi Judecătoriei Chişinău, privind repararea prejudiciului material şi moral cauzat prin infracţiune, precum şi compensarea cheltuielilor de asistenţă juridică, se respinge ca neîntemeiată.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Centru, prin intermediul Judecătoriei Criuleni (sediul central), în termen de 30 zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii.

Preşedintele şedinţei,
judecătorul Romina Ţurcan